

Dokumentasjon av vold og død i Darfur

Lovende utprøving av malariavaksine

Hvert år dør 1–3 millioner mennesker av malaria, de aller fleste i fattige land, og sykdommen har enorme konsekvenser for fattige lands folkehelse, økonomi og samfunnsutvikling.

I oktober i år publiserte forskere lovende resultater fra utprøving av en malariavaksine (1). I en dobbeltblind studie med mer enn 2 000 barn i Mosambik ble vaksinen prøvd ut i et samarbeid med Malaria Vaccine Initiative (MVI), startet av Microsoft-eier Bill Gates i 1999 (2), legemiddelfirmaet GlaxoSmithKline og helsemyndighetene i landet. Vaksinen viste seg å være sikker, den ble godt tolerert og gav immunologisk respons mot *Plasmodium falciparum*. Tre vaksinasjoner gav 30 % beskyttelse mot sykdom og 58 % beskyttelse mot alvorlig sykdom (1).

Resultatene tyder på at det er mulig å utvikle en effektiv vaksine mot malaria, men det gjenstår svært mye arbeid før en slik vaksine foreligger. Det stilles store forventninger til samarbeidet mellom offentlig og privat sektor i arbeidet for å utvikle vaksiner mot alvorlige infeksjonssykdommer i fattige land, slik som tuberkulose, malaria og AIDS.

Petter Gjersvik

petter.gjersvik@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Alonso PL, Sacarlal J, Aponte JJ et al. Efficacy of the RTS,S/AS02A vaccine against *Plasmodium falciparum* infection and disease in young African children: randomised controlled trial. *Lancet* 2004; 364: 1411–20.
2. MVI. Malaria Vaccine Initiative. <http://www.malariaivaccine.org> (18.10.2004).

Dødeligheten blant flyktninger i Vest-Darfur var særlig høy forut og under tvangsflyttingen, viser en epidemiologisk studie organisasjonen Leger Uten Grenser har foretatt. Å begrense fortsatt vold er en like stor utfordring som å forebygge infeksjonssykdommer og underernæring blant flyktningene.

Nyhетene i høst fra Darfur-regionen i Sudan har ikke vært gode. Konflikten mellom to opprørsbevegelser på den ene siden og regjeringsstyrker og militser som støtter regjeringen på den andre siden, har ført til mer enn 1 000 000 internflyktninger i området og nesten 200 000 flyktninger til nabolandet Tsjad. Flyktninger forteller om drap, voldtekt, kidnapping, plyndring og ødeleggelse og utsletting av landsbyer utført av militstyrker. Estimerer om antall drepte i Darfur er steget fra om lag 3 000 i januar 2004 til opp mot 50 000 i sommer. Slike anslag er imidlertid ikke bygd på systematisk innsamlede data. Den franske avdelingen av Leger Uten Grenser har nylig foretatt en slik studie som et grunnlag for organisasjonens hjelpearbeid i Darfur, og resultatene er nylig publisert i *The Lancet* (1).

I perioden april til juni 2004 ble det gjort retrospektive klyngestudier i to omganger blant 215 400 internflyktninger i utvalgte områder i Vest-Darfur. De fleste internflyktningene oppholdt seg i egne leire. Til sammen ble 1 350 familier valgt ut på en systematisk måte og intervjuet. Leder for hver familie eller husholdning ble bedt om å beskrive sammensetningen av sin familie og oppgi navn, dato, årsak og sted for familiemedlemmers død i perioder før og etter tvangsforflyttingen. Innsamlingen av data ble foretatt ved bruk av standardiserte spørreskjema på arabisk.

Før tvangsforflyttingen var mortaliteten per 10 000 personer per dag 5,9, 9,5 og 7,3 for flyktningene i områdene Zalingei, Murnei og Niertiti. Vold var årsak til 68–93 % av disse dødsfallene. De fleste som ble drept var voksne menn (relativ risiko 29,1–117,9 sammenliknet med barn og ungdom under 15 år), men omfattet også kvinner og barn. De fleste familiene flyktet pga. direkte angrep på landsbyen. I flyktingleirene falt mortaliteten, men den var fremdeles høy og betydelig høyere enn hva som defineres som en «meget alvorlig nødhjelpssituasjon» og 3–10 ganger høyere enn i befolkningen ellers sør for Sahara. Også forekomsten av vold

Befolkningen i Darfur er flyktninger i eget land. Foto Hege Opseth/Kirkens Nødhjelp/SCANPIX

i leirene forble høy. Kjønnssammensetningen var betydelig forskjøvet, med en klar underrepresentasjon av voksne menn. Tilsvarende var det langt flere menn enn kvinner blant dem som var døde eller forsvunnet.

Undersøkelsen ble foretatt under vanskelige omstendigheter, og de metodiske begrensninger er åpenbare, slik både forfatterne av studien og forfatterne av en ledsagende redaksjonell kommentar (2) beskriver. Det viktigste funnet, at dødeligheten er særlig høy forut og under tvangsflyttingen, har mange nødhjelpsarbeidere erfart ved andre nødhjelpssituasjoner. Nå foreligger det altså valide epidemiologiske data som viser dette. Studien illustrerer også at nødhjelpssituasjoner varierer sterkt, og at nødhjelpen må tilpasses tilsvarende. Denne type studier kan bidra til dette. Ikke minst er det en utfordring å bekjempe fortsatt vold i tillegg til å forebygge sykdom som følge av dårlig hygiene og underernæring.

Petter Gjersvik

petter.gjersvik@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Depoortere E, Checchi F, Brillet F et al. Violence and mortality in West Darfur, Sudan (2003–04): epidemiological evidence from four surveys. *Lancet* 2004; 364: 1315–20.
2. Woodruff BA, Kaiser R. Violence and mortality in West Darfur. *Lancet* 2004; 364: 1290–1.